

Kapadokya'nın Kaya Evleri

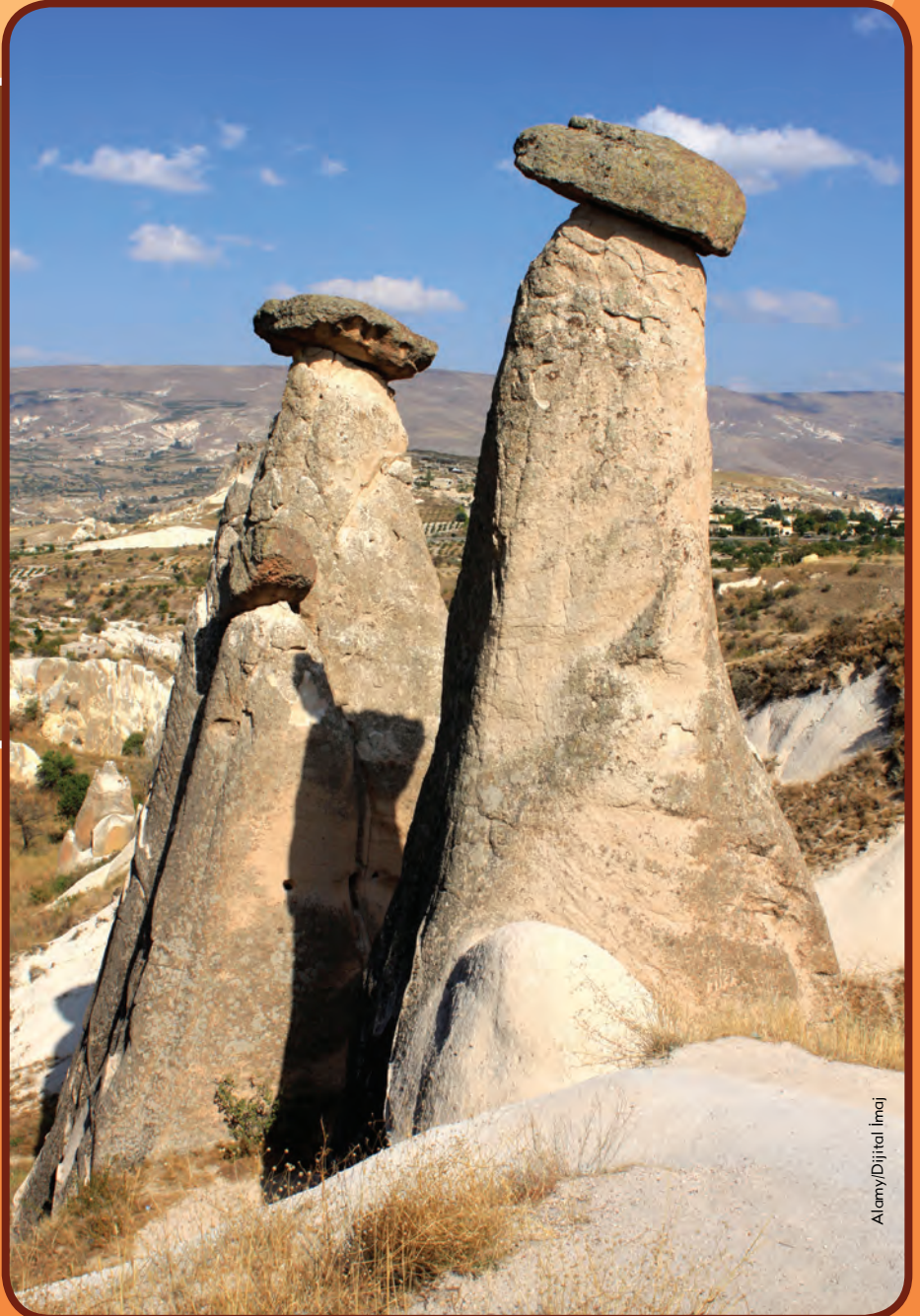
Peribacaları, kayalara oyularak yapılmış evler, yeraltı şehirleri... İşte burası Kapadokya. İç Anadolu bölgemizde bulunan Kapadokya, tarih öncesi devirlerden beri Asur, Pers, Hitit, Frig, Roma ve Bizans gibi pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış. Hem bu tarihsel zenginliği hem de kendine özgü jeolojik yapısı nedeniyle Göreme Milli Parkı ve Kapadokya UNESCO'nun dünya mirası listesinde yer alıyor. Gelin birlikte Kapadokya'ya küçük bir yolculuk yapalım.

Kapadokya birbirinden ilginç jeolojik oluşumlarla dolu bir yer. Tüm bu oluşumların ortaya çıkmasında yanardağ patlamaları, yağışlar, akarsular ve rüzgârlar etkili olmuş. Günümüzden yaklaşık 60 milyon yıl önce Anadolu'nun güneyinde bulunan Toroslar'ın yükselmesiyle bölgede yer yüzeyinde çatlaklar oluşmaya başlamış. Yeryüzünün derinliklerinde bulunan çok sıcak ve erimiş kayalar bu çatlaklardan dışarı püskürmüş. Lav adı verilen bu sıcak ve erimiş kayalar yüzeye çıktıkları yerde soğuyup sertleşmiş ve zamanla birikerek yükselmiş. Sonuç olarak Hasan, Erciyes, Güllüdağ ve Melendiz yanardağları oluşmuş. Bu yanardağlardan püsküren

lav, kül ve kum gibi malzemeler uzun süre boyunca bölgede geniş bir alanda birikmiş. Bunun sonucunda burada 100-150 metre kalınlığında bir kayaç tabakası oluşmuş. Yanardağların etkinliklerinin sona ermesinin ardından sürekli yağmurların yağdığı ve sert iklim koşullarının egemen olduğu bir dönem başlamış. Yağmurlar, eriyen kar suları ve rüzgârlar bu tabakayı yavaş yavaş aşındırmış. Ayrıca bir ısınıp bir soğuyan hava da bu aşınmayı kolaylaştırmış. Aşınmanın etkisiyle Kapadokya'da derin vadiler, kanyonlar, platolar ve ayrıca peribacaları gibi ilginç jeolojik oluşumlar ortaya çıkmış.

Peribacaları konili, mantar biçimli, sütunlu, şapkalı gibi farklı şekillerde olabiliyor. Bu fotoğrafta şapkalı peribacalarına üç örnek görüyorsunuz. Şapkalı peribacalarının bu şekilde olmasının nedeni, gövde ve şapka bölümlerinin farklı sertlikteki kayaç tabakalarından oluşmuş olması.

Bundan 2500 yıl kadar önce Kapadokya'da yaşayan Persler buraya "Güzel atlar ülkesi" anlamına gelen "Katpatuka" adını vermişler.

Alamy/Dijital İmaj

Kayalara Oyularak Yapılan Evler

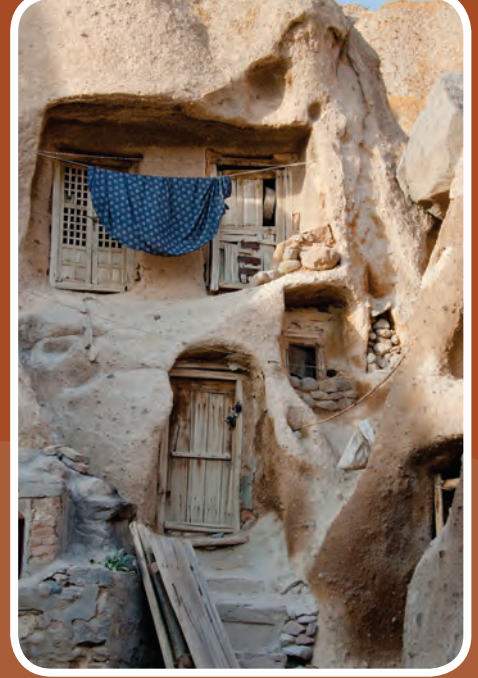
Kapadokya'da ilk yaşayanlar bölgedeki doğal mağaralarda barınıyorlarmış. Bölgedeki kayacın yumuşak yapısını fark edince bu mağaraları oyarak genişletmeye ve istedikleri gibi şekillendirmeye başlamışlar. Bu yöntemle vadi yamaçlarına yeni evler de yapmışlar.

Kayalara oyulan evlerin içi yazın serin, kışın da ılık oluyormuş. Böylece insanların bölgedeki sert iklim koşullarında yaşaması da kolaylaşıyormuş. Üstelik bu evler hem depremlerden hem de zaman zaman püsküren yanardağlardan korunmalarını sağlıyormuş.

Arkeolojik araştırmalar o dönemlerde yaşayan insanların kayaları oymak için çeşitli metal aletler kullandığını ortaya koyuyor. Bu çeşit aletlerin Anadolu'da MÖ 3000'li yıllardan sonra kullanılmaya başlandığı bilindiğinden kayalara oyulmuş evlerin de bu tarihten sonra yapılmaya başlandığı tahmin ediliyor. Bu evlerin bir kısmı hâlâ kullanılıyor.

Bölgede, oradaki kayalardan elde edilen taşlar üst üste koyularak yapılmış yığma taş evler de var. Buradaki bazı evlerin yapımındaysa yığma ve oyma yöntemleri bir arada kullanılmış.

Kapadokya bölgesinde bulunan ve günümüzde de hâlâ kullanılan kayalara oyulmuş evlerden biri.

Thinkstock

İnsanlar bölgede bulunan peribacalarında da yaşamışlar.

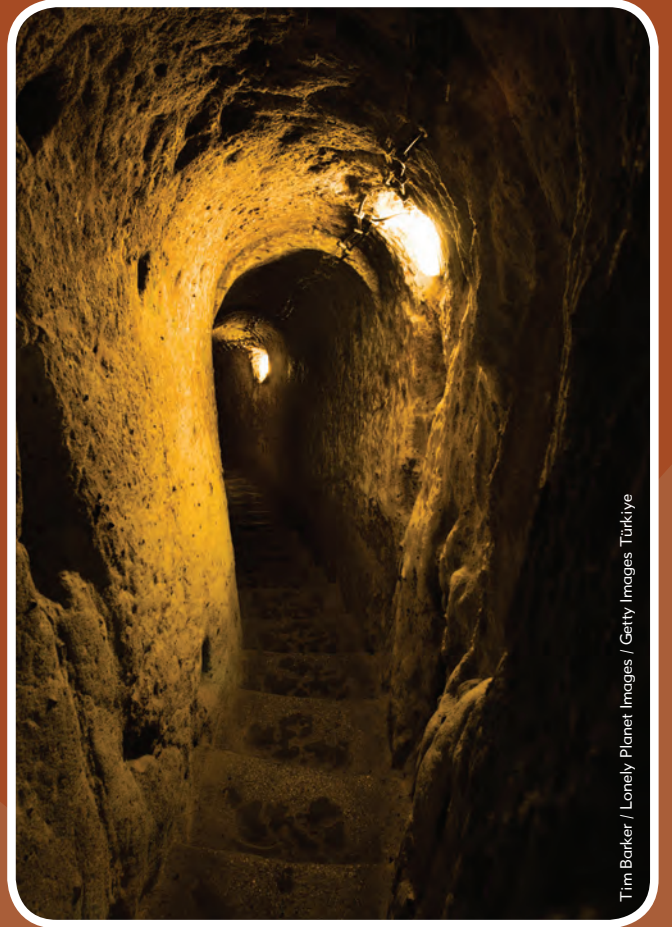
Alamy/Dijital İmaj

Kapadokya'da Yeraltı Şehirleri de Var

Eski çağlarda Kapadokya bölgesinde savaşlar da oluyormuş. Burada yaşayan insanların bir kısmı bu savaşlar sırasında zarar görmemek için büyük yeraltı şehirleri kurmuşlar. Binlerce insanın yaşayabildiği bu yeraltı şehirleri farklı büyüklüklerdeki pek çok oda, bu odaları birbirine bağlayan daracık tüneller ve gizli geçitlerden oluşuyormuş. Yeraltı şehirlerinin farklı odaları yiyecek depolama, yemek pişirme gibi farklı amaçlarla kullanılıyormuş. Bu şehirlerde ahır olarak kullanılan odalar bile varmış. Ayrıca odaları birbirine bağlayan tünellerin bazı bölümlerinde silindir şeklinde çok ağır taşlar bulunuyormuş. Yeraltı şehirlerinde yaşayanlar sürgü taşı adı verilen bu taşları tünellerden geçişi kapatmak için kullanıyorlarmış. Böylece yabancıların şehirlere girmesini engelliyorlarmış. Yeraltı şehirlerinin bazı yerlerinde de katlar ve odalar arasında haberleşmeyi sağlamak amacıyla kullanılan haberleşme delikleri bulunuyormuş.

Bu fotoğrafta sağdaki girintinin içinde gördüğünüz silindir şeklindeki taş, sürgü taşı. Bu taş tünelin ortasına doğru yuvarlandığında geçiş kapatılmış oluyor.

Bu fotoğrafta Derinkuyu yeraltı şehrindeki dar tünellerden birini görüyorsunuz.

Kapadokya'da çeşitli büyüklüklerde 200 kadar yeraltı şehri olduğu düşünülüyor. Kaymaklı, Derinkuyu, Tatların, Mazı, Acıgöl, Özlüce, Özkonak bunların yalnızca bir kısmı. Yeraltı şehirlerinin en büyükleriye Derinkuyu ve Kaymaklı.